

พ.ศ. 34 ฉบับที่ 19232 มติชน วันอังคารที่ 6 กันยายน พุทธศักราช 2554 หน้า 10

สวรส.สำรวจสิทธิบัตรยา พบ96.4% ไม่ควรได้ต่อ

เมื่อวันที่ 5 กันยายน ที่สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) ภญ.พศ.นุศราพร เกษสมบุรณ์ อาจารย์ประจำคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น นักวิจัยโครงการสิทธิบัตรยาแบบไม่มีที่สิ้นสุด (Evergreening Patent) แถลงข่าว “ผลวิจัยคำขอสิทธิบัตรยา รอบ 1 ทศวรรษ” ว่า ขณะนี้พบปัญหาบริษัทยาจดสิทธิบัตรยาแบบ Evergreening Patent หรือเรียกว่าการขอสิทธิบัตรในลักษณะที่ไม่มีที่สิ้นสุดเป็นจำนวนมากทำให้บริษัทเจ้าของสิทธิบัตรได้รับการคุ้มครองอย่างต่อเนื่อง ทั้งๆ ที่ไม่มีขั้นตอนการประดิษฐ์อะไรที่สูงขึ้นเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภค ยกตัวอย่าง ยาต้านไวรัสเอชไอวี อะทาซานาเวียร์ (Atazanavir) ซึ่งมีการขอสิทธิบัตร 3 ช่วง ในยา 3 สูตร โดยเดิมขอช่วงปี 2540 ซึ่งจะได้รับสิทธิบัตรจนถึงปี 2560 แต่ขอจดสิทธิบัตรเพิ่มปี 2548 ทำให้ระยะเวลาหมดสิทธิบัตรยืดออกไปถึงปี 2568 ล่าสุด ปี 2551 ขอขยายอายุสิทธิบัตรยาวถึง ปี 2571 รวมแล้ว 31 ปี ทั้งๆ ที่สิทธิบัตรไม่ควรเกิน 20 ปี กรณีเหล่านี้ทำให้ยาตัวเดิมๆ ซึ่งอาจไม่ได้มีสารอะไรมากนัก นับเป็นการผูกขาด

ภญ.อุษาวดี มาสิงค์ นักวิจัยโครงการ กล่าว ว่า จากการสำรวจระหว่างปี 2542-2553 พบว่า

คำขอรับสิทธิบัตรยามีทั้งสิ้น 2,034 ฉบับ โดยจดสิทธิบัตรแล้ว 22 ฉบับ อยู่ระหว่างดำเนินการ 1,419 ฉบับ ส่วนที่เหลือละทิ้งคำขอเพราะใช้เวลานาน มีคำขอรับสิทธิบัตรที่มีลักษณะแบบไม่มีที่สิ้นสุดสูงถึง 1,960 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.4 ลักษณะที่เข้าข่ายพบมากอันดับแรกสูงถึงร้อยละ 73.6 คือการใช้และข้อบ่งใช้ที่ยาตัวดังกล่าวเคยเปิดเผยแล้ว ซึ่งถือว่ายืดอายุความใหม่ รองลงมา เป็นการถือขอสิทธิสูตรตำรับใหม่ และองค์ประกอบใหม่ของตัวยาตัวเดิม ร้อยละ 36.4 ซึ่งไม่สมควรได้รับสิทธิบัตรเพราะไม่มีนวัตกรรมที่สูงขึ้น

“คำขอรับสิทธิบัตรที่มีเนื้อหาครอบคลุมวงค์ของสารประกอบที่สามารถเป็นไปได้ทั้งหมด โดยไม่จำเพาะเจาะจง ซึ่งมักอ้างอิงโครงสร้างสารเคมีกว้างๆ หรือที่เรียกว่า Markush Claim พบอีกร้อยละ 34.7 อย่างไรก็ตาม โครงการดังกล่าวยังตรวจสอบสัญชาติที่คำขอรับสิทธิบัตรในประเทศไทยอีก พบว่าส่วนใหญ่ผู้ขอรับสิทธิบัตรมีสัญชาติอเมริกันสูงถึงร้อยละ 32.3 เยอรมันร้อยละ 13.7 สัญชาติสวีเดนเชอร์แลนด์อีกร้อยละ 12.2 ส่วนสัญชาติญี่ปุ่นพบร้อยละ 9.1 อินเดียร้อยละ 1.1 จีนร้อยละ 0.9 ส่วนไทยมีเพียงร้อยละ 0.5 เท่านั้น”

ภญ.อุษาวดีกล่าว